

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkintähuoltolakiä, joka ei ole vielä voimassa.

Eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu ehdotetaan muotoiltavaksi osin uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäriapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Laissa säädettäisiin järjestämisvastuun laajuuden määrittävistä kriteereistä, joilla turvattaisiin palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus joko julkisina tai yksityisinä palveluina kaikilla alueilla sekä kunnille säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien asianmukainen hoito. Kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi laissa jo oleva luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Jotta kunta voisi täydentää lakisääteistä palveluvalikoimaansa muilla tarpeellisiksi katsomillaan palveluilla, lakiin sisällytettäisiin poikkeus kuntalaissa säädetyistä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta.

Muutosehdotusten taustalla on Suomen ja komission välillä käyty yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen (SGEI) julkista tukea koskenut neuvotteluprosessi. Eläinlääkintähuoltolain avoin voimaantulosäännös, jonka mukaan voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella, on perustunut tarpeeseen saada komission tulkinta notifikaation tarpeesta, ja jos tarve todetaan, päätös tuen hyväksyttävyydestä.

Eläinlääkintähuoltolaki ja ehdotettu laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	4
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	4
2.1 Nykytila.....	4
2.1.1 Kansallinen lainsäädäntö.....	4
2.1.2 EU:n valtiontukisäännöt.....	6
2.2 Nykytilan arviointi	7
3 Tavoitteet	8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	8
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	8
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	9
4.2.1 Valtionaloudelliset vaikutukset.....	9
4.2.2 Kuntiin kohdistuvat vaikutukset	9
4.2.3 Vaikutukset yliopistoihin	10
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	11
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	11
6 Lausuntopalaute.....	12
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	12
8 Lakia alemman asteinen sääntely	16
9 Voimaantulo	16
10 Toimeenpano ja seuranta	16
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	17
LAKIEHDOTUS	19
Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.....	19
LIITE	23
RINNAKKAISTEKSTI.....	23
Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.....	23

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) on vahvistettu 3.3.2023, mutta se ei ole vielä voimassa. Lain voimaantulosäännöksen mukaan voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Lainuudistuksen yhtenä keskeisimmistä tavoitteista oli turvata yhteiskunnan kannalta välttämättömien eläinlääkäripalvelujen saatavuus tavalla, joka poistaa julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kilpailuneutraliteettiin liittyvät nykyiset ongelmat. Ongelmat, jotka on todettu Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontakäytännössä, johtuvat suurelta osin voimassa olevien säädösten keskinäisistä ristiriidoista. Nämä ristiriidat ovat johtaneet tilanteeseen, jossa eläinlääkäripalveluja tarjotaan kunnissa yhtiöittämättä ja verovaroin tuetusti, vaikka tuotettavat palvelut kuuluvat kuntien järjestämisvastuuseen vain osittain.

Järjestämisvastuun uudelleenmuotoilulla täsmennettiin lakisääteisten palvelujen ja kuntien kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavien palvelujen välistä rajanvetoa sekä pyrittiin estämään ne haitat, joita kunnallisen eläinlääkintähuollon osittainen yhtiöittäminen aiheuttaisi järjestelmän toiminnalle.

Lainsäädännölliset esteet lakisääteisen perustason ylittävien palvelujen markkinaperusteiselle hinnoittelulle poistettiin, minkä lisäksi kunnille säädettiin nykyistä laajempi harkintavalta päättää sen järjestämisvastuuseen kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista. Maksuja koskevia säännöksiä väljennettiin lisäksi tavalla, joka lisää valtakunnallisten työmarkkinaosa-
puolten sopimusvapautta palkkojen osalta ja antaa niille mahdollisuuden halutessaan kehittää uudenlaisia, työelämän tarpeiden ja työvoiman saannin kannalta nykyistä tarkoituksenmukaisempia palkkausratkaisuja.

Eläinlääkäripalvelut ovat luonteeltaan taloudellista toimintaa, johon lähtökohtaisesti sovelletaan EU:n valtiontuki- ja kilpailusääntöjä riippumatta siitä, harjoittaako toimintaa julkisyhteisö vai yksityinen yritys. Ns. SGEI-pakettiin sisältyvissä säädöksissä ja muissa asiakirjoissa Euroopan komissio on selvittänyt valtiontukisääntelyn ja yleistä taloudellista etua (*SGEI*) koskevien palvelujen välistä suhdetta. Eläinlääkintähuoltolain voimaantuloajankohdan jääminen avoimeksi on liittynyt tarpeeseen saada komission päätös eläinlääkäripalveluihin käytettävän julkisen rahoituksen hyväksymisestä tai selvyys siitä, että tuki ei komission tulkinnan mukaan ole notifiointivelvollisuuden piirissä.

Suomen ja komission välisessä neuvotteluprosessissa on käynyt ilmi, että tukijärjestelmää ei voida ottaa käyttöön ilman että lakiin tehdään eräitä muutoksia. Näiden muutosten myötä tukea voidaan myöntää komission ns. SGEI-päätöksen puitteissa eikä tuen hyväksyvää komission päätöstä tarvita.

Viime vaalikaudella aloitetun uudistuksen loppuun saattaminen on tärkeää myös nykyisen hallitusohjelman toteuttamiseksi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” kohdassa 6.6. ”Suomi elää maaseudusta ja metsistä” todetaan, että eläinlääkäripalveluiden saatavuus, kohtuulliset asiakasmaksut ja päivystys turvataan koko maassa.

1.2 Valmistelu

Suomessa työ- ja elinkeinoministeriöllä on SGEI-palvelujen osalta yleinen koordinoiva rooli. Ministeriö on maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä alkuvuodesta 2022 lähestynyt Euroopan komissiota tiedusteluilla ja jakanut tietoa silloin vielä luonnosvaiheessa olleesta eläinlääkintähuoltolaista tarkoituksenaan käynnistää se prosessi, jonka puitteissa selviää komission suhtautuminen julkisten eläinlääkäripalvelujen tukeen. Asiaa koskevat suulliset keskustelut komission ja valtioneuvoston välillä käynnistyivät syyskuussa 2022. Prosessi oli vielä kesken edellisen vaalikauden lopussa, kun eläinlääkintähuoltolaki vuoden 2023 alussa hyväksyttiin eduskunnassa.

SGEI-asioissa on tavallista, että komission kanssa neuvottelemalla saadaan tukijärjestelmää koskevaa ohjeistusta ja näkemyksiä ja että varsinaisia päätöksiä virallisiin notifikaatioihin tehdään vain hyvin harvoin. Menettelytavan taustalla on todennäköisesti se, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT) tunnustetaan jäsenvaltion viranomaisten keskeinen asema ja laaja harkintavalta yleishyödyllisten palvelujen määrittelyssä, johon liittyy komission mahdollisuus puuttua järjestelyjen osalta ns. ilmeisiin virheisiin.

Eläinlääkintähuoltolain osalta tulkinnanvaraisuutta on liittynyt erityisesti siihen, miten notifiointivollisuuden kannalta olennaista tuen vuosittaista enimmäisrajaa, 15 miljoonaa euroa, arvioidaan tilanteessa, jossa järjestämistä vastuu perustuu valtakunnallisiin säännöksiin, mutta järjestäjillä on alueellista toimivaltaa päättää esimerkiksi palvelujen järjestämistavasta ja asiakas hinnoista. Tulkinnanvaraisuutta liittyi myös kunnan itse harjoittamaan taloudelliseen toimintaan kohdistuvan edun määrään silloin, kun toimintaa ei harjoiteta yhtiömuodossa, sekä siihen, miten yleiseen etuun liittyviä tarpeita määritettäessä otetaan huomioon muita samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen liittyviä yleisen edun mukaisia perusteita.

Eläinlääkintähuoltolain valtioneuvoston päätösten mukaisuutta koskeva prosessi päättyi lokakuussa 2023, minkä jälkeen lain muuttamista koskeva lakiehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 Nykytila

2.1.1 Kansallinen lainsäädäntö

Vielä voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (765/2009, jäljempänä *vanha laki*) mukaan kunnan tulee järjestää perustasoiset eläinlääkäripalvelut laissa määritellyille hyötyeläimille sekä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille eläimille. Seura- ja harrastuseläimille muut kuin kiireelliset perustasoiset eläinlääkäripalvelut tulee järjestää vain, jos näitä palveluja ei ole muutoin saatavilla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella.

Kilpailuneutraaliteettisäätelyn kannalta vanhan lain ongelmana on, että raja lakisäateisten palvelujen ja kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavien palvelujen välillä jää epäselväksi. Lainuudistuksessa tätä rajaa selkeytettiin täsmentämällä kunnallista eläinlääkäripalvelujen järjestämistä vastuuta. Uuteen eläinlääkintähuoltolakiin sisältyvä 14-kohtainen luettelo kattaa ne palvelut, joiden maanlaajuista saatavuutta ja kohtuuhintaista saavutettavuutta pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta keskeisenä.

Seura- ja harrastuseläinten muita kuin kiireellisiä palveluja koskevan järjestämistä vastuun muotoilu vanhassa laissa on ongelmallinen siksi, että kuntalain (410/2015) mukaan kunnan tulee

yhtiöittää muut kuin lakisääteiset palvelunsa, joita se tarjoaa kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei joku lain mukaisista yhtiöttämisvelvollisuutta koskevista poikkeuksista sovellu. Yhtiöttämisvelvollisuuden katsotaan olennaisella tavalla vaarantavan palvelujärjestelmän toimivuutta ja mm. eläintautivalmiuden kannalta tärkeän virkaeläinlääkärijärjestelmän jatkuvuutta, eikä palveluja ole käytännössä yhtiötetty. Asiaa käsitellään laajasti uutta eläinlääkintähuoltolakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 83/2022 vp, s. 22–25).

Eläinlääkintähuoltolain palveluluetteloon sisältyy myös seura- ja harrastuseläimiä varten tuotettavia kiireettömiä palveluita, mikä merkitsee kuntien lakisääteisten velvollisuuksien laajentumista osalla alueista. Käytännössä muutos ei kuitenkaan ole suuri, sillä lähes kaikki kunnat järjestävät vähintään luettelon mukaiset palvelut. Kyse on eräänlaisesta vähimmäiskokonaisuudesta, jota oman tuotannon ylläpitäminen käytännössä edellyttää useimmilla alueilla, kun ajatellaan tuotannon organisointia, eläinlääkäreiden työnkuva ja rekrytointia, asiakasnäkökulmaa sekä eläinlääkintähuollon tehtäväkokonaisuuden toimivuutta.

Lain mukaan kuntien velvollisuutena on turvata eläinlääkäripalvelujen saatavuus siten, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti.

Lakisääteisten palvelujen asiakasmaksuja koskevat eläinlääkintähuoltolain säännökset merkitsevät, että kunta voi eläinlääkärin vastaanotokäynnistä perittävällä maksulla kattaa paitsi niitä kustannuksia, joita kunnalle aiheutuu toimitiloista, välineistä ja avustavan henkilökunnan palkkauksesta, myös muita palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Kunnallisten asiakasmaksujen tulee kuitenkin olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia. Uudet säännökset ovat omiaan lisäämään kuntien asiakasmaksukertymää vähentäen nimenomaan seura- ja harrastuseläimille tuotettaviin palveluihin kohdistuvaa julkista tukea.

Uusi laki merkitsee, että muut kuin järjestämisvastuuseen määritellyt palvelut tulee kilpailulain ja kuntalain edellyttämällä tavalla hinnoitella markkinaperusteisesti silloin, kun kunta vapaaehtoisuuden perusteella järjestää tällaisia palveluja kilpailutilanteessa markkinoilla. Kunta voi tuottaa tällaisia palveluja omana toimintanaan eli poiketen kuntalaissa säädetystä velvollisuudesta yhtiöittää nämä palvelut silloin, kun kuntalain mukaisen yhtiöttämispoikkeuksen kriteerit täyttyvät. Kyse olisi käytännössä siitä, että palvelutuotanto katsottaisiin määrältään ja markkinavaikutuksiltaan vähäiseksi.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan järjestämisvastuuseen kuuluviin palveluihin sovelletaan EU-lainsäädäntöön perustuvia avoimuusvelvoitteita, jotka lisäävät järjestelmään kohdistuvan julkisen tuen läpinäkyvyyttä. Laissa olisi lisäksi säännös, jonka mukaan julkisten palvelujen mitoituksessa tulee ottaa huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut. Tarkoitus ei ole, että julkisia palveluja tuotetaan määrällisesti enempää kuin on välttämätöntä lain tarkoituksen ja palvelujärjestelmän toimintakyvyn kannalta.

Vanhan lain mukaisia julkisten eläinlääkäripalvelujen järjestäjiä ovat ainoastaan kunnat. Helsingin yliopisto on tehnyt Yliopistollisen eläinsairaalan sijaintikuntien ja kuntayhtymien kanssa sopimuksia, joiden puitteissa yliopisto tuottaa kuntien järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Koska palvelutuotanto on erittäin tärkeää yliopiston opetus- ja tutkimustoiminnan edellyttämän potilasaineksen saannin kannalta, eläinlääkintähuoltolain uudistuksessa Yliopistollisen eläinsairaalan palveluille säädettiin lakisääteinen julkisten palvelujen asema. Yliopisto tuottaa palveluja siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen taroituksenmukainen järjestäminen vaatii, ja eläinsairaalan toiminta-alueen kunnat ovat velvollisia maksamaan yliopistolle lain säännösten mukaisen korvauksen säästyneistä kustannuksistaan.

2.1.2 EU:n valtiontukisäännöt

Yleishyödylliset palvelut, jotka katsotaan taloudelliseksi toiminnaksi, ovat EU-lainsäädännön mukaan yleistä taloudellista etua koskevia palveluja eli SGEI-palveluja. SEUT tunnustaa jäsenvaltioiden oikeuden tarjota ja rahoittaa näitä palveluja silloin, kun markkinavoimat eivät yksin huolehtisi niiden tuottamisesta, ainakaan yleisesti kaikkien saatavilla olevan kohtuuhintaisen palvelun muodossa. Sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaan yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sovelletaan kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa. Yrityksenä pidetään myös julkisyhteisöä.

SEUT:n pöytäkirjassa N:o 26 luetellaan yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin liittyvät unionin yhteiset arvot. Ne käsittävät erityisesti kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten keskeisen aseman ja laajan harkintavallan tarjota, tilata ja järjestää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja siten, että palvelut vastaavat mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita. Arvoissa otetaan huomioon eri palvelujen väliset erot ja erot käyttäjien tarpeissa ja mielentilassa, jotka voivat johtua erilaisista maantieteellisistä, yhteiskunnallisista tai kulttuurisista tilanteista. Lisäksi arvoina mainitaan palvelujen korkea laatu ja turvallisuuden taso sekä kohtuuhintaisuus, yhdenvertainen kohtelu ja yleisen saatavuuden ja käyttäjien oikeuksien edistäminen.

Komission antamassa SGEI-paketissa selvennetään valtiontukisääntelyn ja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen välistä suhdetta.

SGEI-pakettiin kuuluu komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen (2012/C 8/02, *SGEI-tiedonanto*), jossa selkeytetään yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen kannalta merkityksellisiä valtiontuen peruskäsitteitä, kuten tuen, yleishyödyllisten taloudellisen palvelun ja taloudellisen toiminnan käsitteitä. SGEI-tiedonannossa myös esitellään palvelujen tuottamiseen sovellettavat vaatimukset, jotka koskevat palveluntarjoajan valintaa ja toimeksiantoa sekä korvauksen laskemista ja ylikompensaation kieltoa.

Komission tiedonannossa julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevista Euroopan unionin puitteista (2011, *SGEI-puitteet*) esitetään täsmällisempi menetelmä korvauksen laskemiseksi, käsitellään avoimuuteen ja syrjimättömyyteen liittyviä vaatimuksia sekä vaaditaan jäsenmaita ottamaan käyttöön tehokkuuskannustimia, joilla rohkaistaan palveluntarjoajia toimimaan mahdollisimman tehokkaasti. Komissio arvioi sille notifioiden tukien ja tukijärjestelmien valtiontukisääntöjen mukaisuutta puitteita vasten.

Tietyt SGEI-järjestelyt vapautetaan tuen ennakkoilmoitusvelvollisuudesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen annetussa komission päätöksessä (2012/21/EU, *SGEI-päätös*). Kokonaan vapautettuja ovat päätöksessä yksilöivät sosiaalipalvelut. Muut SGEI-palvelut on vapautettu ennakkoilmoitusvelvollisuudesta, jos palveluista maksettava vuotuinen korvaus on enintään 15 miljoonaa euroa. Järjestelyjen puitteissa maksettava tuki on raportoitava komissiolle kahden vuoden välein.

Sekä notifiointi- että raportointivelvollisuuden ulkopuolella ovat hyvin pienet SGEI-järjestelyt. Edellytyksenä on, että palveluista suoritettava korvaus on enintään 500 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. Asiasta säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja

tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 360/2012.

2.2 Nykytilan arviointi

SGEI-sääntelyä voidaan käyttää niin paikallisella, alueellisella kuin valtakunnallisellakin tasolla. Tukijärjestelyistä vastaavan viranomaisen on itse arvioitava, voidaanko sääntelyä soveltaa järjestelyyn. Suomessa työ- ja elinkeinoministeriöllä on yleinen koordinoiva ja neuvoa antava rooli. Ministeriö koordinoi esimerkiksi joka toinen vuosi tehtävää maaraportointia.

Eläinlääkintähuoltolaisissa asetetaan kunnille eläinlääkäripalveluja koskeva yhtäläinen järjestämisvelvollisuus, jonka avulla pyritään turvaamaan eläinlääkäripalvelujen riittävä saatavuus ja kohtuuhintainen saavutettavuus koko maassa. Palvelujen mitoituksessa otetaan kuitenkin huomioon kunkin alueen yksityinen palveluntarjonta. Kunnan järjestämisvastuuseen sisältyy päätoimintoja siitä, millä palvelurakenteella ja kustannustasolla palveluja kuntalaisille tuotetaan ja osallistuvatko yksityiset palveluntuottajat joitakin osin julkisten palvelujen tuottamiseen sopimuksen perusteella.

Komission kanssa käydyssä valtioneuvoston prosessissa saadun komission SGEI-paketin tulkintaa koskevan ohjeistuksen perusteella katsotaan, että eläinlääkintähuoltolain mukainen SGEI-tuki ei ole hyväksyttävää, ellei eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta muotoilla uudella tavalla. Ongelmana on se, että seura- ja harrastuseläimiä koskevien kiireettömien palvelujen kuten rokotusten, loishäätöjen, tunnistusmerkintöjen sekä muun kuin päivystysluonteisen sairauksien hoidon osalta järjestämisvastuuta ei voida asettaa yhtäläisenä koko maata koskien ilman alueellisten erojen huomioimista.

Alueelliset erot liittyvät etenkin siihen, missä määrin kullakin alueella on yksityistä palveluntarjontaa. Komission ohjeistuksen perusteella katsotaan, että määrittelyyn voi vaikuttaa kunkin palvelun yksittäisen tarjonnan kartoittamisen lisäksi myös alueellisen viranomaisen eli palvelujen järjestäjän arvio siitä, millaista palvelukokonaisuutta oman tuotannon ylläpitäminen ja säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien hoituminen käytännössä kullakin alueella edellyttää. Lisäksi katsotaan, että jos kunnallisen eläinlääkintähuollon kokonaisuuteen katsotaan perusteluksi liittyy myös kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavia palveluja, näitä voidaan tuottaa kunnan omana toimintana yhtiöittämättä.

Eläinlääkintähuoltolakia koskevan hallituksen esityksen vaikutusarviointia koskevasta jaksosta käy ilmi, että eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan uuden lain myötä yhteensä noin 37 miljoonaa euroa vuodessa (HE 83/2022 vp, s. 32–34). Tämä kustannustaso ylittää SGEI-päätöksen enimmäiskorvausta koskevan rajan, mutta yksittäisten järjestäjien eli kuntien tai niiden muodostamien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden, joita on maassa 62, vuosikustannukset jäävät selvästi SGEI-päätöksen mukaisen 15 miljoonan euron rajan alapuolelle. Komissio ei ole pitänyt eri järjestäjien antamia palveluvelvoitteita yhtenä kokonaisuutena siten, että osien arvo tulisi laskea yhteen arvioidessa kyseistä raja-arvoa. Tarve muotoilla SGEI-järjestelmä alueellisten, myös palveluvalikoiman sisällön osalta harkintavaltaa sisältävien SGEI-järjestelyjen varaan rakentuvaksi merkitsee, että tuki eläinlääkäripalveluihin voidaan myöntää SGEI-päätöksen mukaisena tukena, eikä komission päätöstä tuen hyväksymisestä tarvita.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän valtiontukisääntöjen mukaisuus ja sitä kautta mahdollistaa uuden eläinlääkintähuoltolain voimaantulo.

Tavoitteena on tehdä lakiin tarvittavat muutokset vaarantamatta lainuudistuksen keskeisiä tavoitteita, jotka liittyvät sen turvaamiseen, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla ympäri Suomen asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Uuden lain tavoitteena on myös vähentää eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi lailla pyritään varmistamaan julkisten ja yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatu ja valvonta, kunnaneläinlääkärille säädettyjen valvontatehtävien hoidon edellytykset ja eläinlääkärikoulutusta antavan yliopiston mahdollisuus saada opetus- ja tutkimustehtävänsä turvaamiseksi välttämätön potilasaines.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkintähuoltolakia.

Kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvelvollisuutta koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, jotka ovat komissiolta saadun ohjauksen perusteella välttämättömiä lain saattamiseksi yhteensopivaksi yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin sovellettavien valtiontukisääntöjen kanssa. Kyse on järjestämisvastuun muotoilusta osittain uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkärintapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella.

Ehdotuksen mukaan laissa oleva 14-kohtainen luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista säilyisi kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutta osoittavana sääntelynä.

Kuntien järjestämisvastuun vähimmäislaajuus määräytyisi lakiin ehdotettujen säännösten mukaisesti. Kuntien tulisi järjestää luettelon mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille sekä lisäksi kaikille eläimille luettelon mukaiset palvelut siltä osin kuin kyse on laissa tarkoitettua kiireellisestä eläinlääkärintavasta. Kiireellinen eläinlääkärintapu tarkoittaa sellaista eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämää välitöntä arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä. Kiireelliseen eläinlääkärintapuun kuuluu myös eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein. Kunnat ylläpitävät virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkärintapua varten päivystyspalvelua kunnallisena yhteistoimintana yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella.

Muut luettelon mukaiset palvelut kuuluisivat järjestämisvastuuseen vain siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden varmistamiseksi taikka elintarvike- ja turkistuotantoa varten tarvittavien palvelujen, kiireellisen eläinlääkärintavun tai muiden kunnille eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Laissa säilyisi säännös, jonka mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Muutokset merkitsisivät, että järjestämisvastuun laajuudessa olisi alueellisia eroja ja että laajuus määrittäisi kunnallisen päätöksenteon kautta alueellisen tarveharkinnan perusteella. Tältä osin tilanne vastaisi pitkälti vanhan lain mukaista tilannetta. Siltä osin kuin kunta haluaisi järjestää palveluja, joita ei lain kriteereiden perusteella voida sisällyttää järjestämisvastuuseen, kyse olisi kilpailutilanteesta markkinoilla tarjottavista palveluista, joihin sovellettaisiin markkinaperusteista hinnoittelua. Koska on tarkoituksenmukaista, että kunnallisen eläinlääkintähuollon palveluvalikoimaan voidaan sisällyttää joustavasti myös tällaisia palveluja, lakiin sisällytettäisiin poikkeus kuntalaissa säädetystä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta.

Eläinlääkäripalveluihin kohdistuva julkinen tuki olisi SGEI-päätöksen mukaista tukea, jota koskisi päätöksen mukainen raportointivelvollisuus.

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä edellä kuvatuista muutoksista johtuvia pitkälti teknisluonteisia muutoksia. Lisäksi eläinsuojelulakiin (247/1996) kohdistuvat viittaussäännökset ehdotetaan kohdistettavaksi eläinlääkintähuoltolain antamisen jälkeen säädettyyn eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin (693/2023).

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia valtiontalouteen. Esitys ei vaikuttaisi eläinlääkäripalvelujen tai muiden ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämisestä kunnille maksettaviin valtionosuuksiin. Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, eikä esitys vaikuta laskenta-perusteisiin, joihin kuuluvat asukasmäärän lisäksi muun muassa asukastiheys ja saaristoisuus, ei sen sijaan esimerkiksi se, miten kunta järjestää eläinlääkäripalvelut ja millaisia asiakasmaksumia se niistä perii.

4.2.2 Kuntiin kohdistuvat vaikutukset

Eläinlääkintähuoltolain uudistuksessa kunnille säädettiin yhdenmukainen velvollisuus järjestää välttämättömiksi katsottavat perustasoiset eläinlääkäripalvelut kaikille eläimille. Tämä merkitsi, että järjestämisvastuu seura- ja harrastuseläinten palveluja koskien laajeni osittain osalla alueista. Muutoksen ei hallituksen esityksessä (HE 83/2022 vp, s. 32–34) kuitenkaan katsottu tosiasiallisesti juurikaan laajentavan kuntien tehtäviä, sillä selvitysten perusteella lähes kaikki kunnat tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueet järjestävät uuden lain mukaiseen järjestämisvastuuseen sisältyviä peruseläinlääkäripalveluja myös seura- ja harrastuseläimille huolimatta siitä, että palvelujen järjestäminen näille eläimille on osalla alueista vapaaehtoista. Lisäksi esitykseen sisältyvän arvion mukaan niiden kuntien, joissa kyseisiä palveluja ei järjestetä, olisi todennäköisesti mahdollista järjestää puuttuvat palvelut sopimalla niiden tuottamisesta yksityisen palveluntuottajan kanssa ilman ainakaan merkittäviä lisäkustannuksia.

Nyt ehdotettu muutos jättäisi, samoin kuin vielä voimassa oleva vanha laki, kunnille harkintavaltaa sen arvioinnissa, miltä osin järjestämisvastuuseen sisältyy myös muita kuin kiireelliseksi eläinlääkäriavuksi luokiteltavia seura- ja harrastuseläinten perustasoisia palveluja. Järjestämisvastuun määräytymisen kriteerit olisivat kuitenkin tarkempia kuin vanhassa laissa. Tämä olisi kilpailuneutraaliteetin kannalta parannus vallitsevaan vanhan lain mukaiseen tilanteeseen, koska lakisääteisten palvelujen ja markkinahintaisesti tuotettavien palvelujen välinen raja olisi aiempaa selkeämpi. Tarkennukset myös turvaisivat vanhaa lakia paremmin kunnallisen eläinlääkintähuollon toimintamahdollisuuksia, kun toiminnan kannalta olennaisten palvelujen tuottaminen olisi mahdollista kunnan omana toimintana ilman yhtiöittämisvelvollisuutta.

Muutettavaksi ehdotetun uuden eläinlääkintähuoltolain tavoitteena olivat kustannussäästöt, jotka johtuisivat paitsi siitä, että järjestämistä ulkopuolelle rajautuvat palvelut hinnoiteltaisiin markkinaperusteisesti, myös kunnallisten palvelujen asiakasmaksuja koskevien säännösten väljentämisestä tavalla, joka mahdollistaisi kuntien harkinnan mukaan aiempaa suurempien maksujen keräämisen. Näihin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia. Ehdotus voisi merkitä, että osalla alueista kuntien kustannukset vähenisivät muutoksen vaikutuksesta jonkin verran enemmän kuin ilman nyt ehdotettua muutosta. Kustannusvaikutus riippuu kuitenkin järjestämistä vastuuseen vaikuttavasta alueellisesta tarvearvioinnista.

Kunnille aiheutuu jonkin verran työtä järjestämistä vastuun määrittelyyn liittyvästä tarvearvioinnista. Periaatteessa kyse ei ole uudesta tehtävästä vanhaan lakiin nähden, mutta ehdotetut säännökset ja SGEI-päätöksen soveltaminen merkitsevät, että arvioinnin suorittamiseen tulee joillakin alueilla panostaa aiempaa enemmän. SGEI-päätöksen mukaisesta tuen raportoinnista komissiolle aiheutuu myös työtä kunnissa. Raportointi-velvoite ei kuitenkaan aiheuta kunnille merkittävää lisätyötä ottaen huomioon uuteen eläinlääkintähuoltolakiin jo sisältyvät ja siinä viitattut tiedonkeruunvelvoitteet, kustannusten erittelyä koskevat vaatimukset ja muut avoimuusvelvoitteet. SGEI-raportointia varten tarvittavat tiedot kerätään maa- ja metsätalousministeriön kautta työ- ja elinkeinoministeriöön, joka lähettää koosteen komissiolle.

4.2.3 Vaikutukset yliopistoihin

Helsingin yliopiston Yliopistollisen eläinsairaalan asemaa koskevat säännökset säilyisivät sisältönsä puolesta pääosin ennallaan. Helsingin yliopisto tuottaisi lain mukaiseen yhteiskunnallisesti tärkeiden peruspalvelujen luetteloon sisältyviä eläinlääkäripalveluja julkisina palveluina toiminta-alueellaan siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Eläinsairaalan toiminta-alueen kuntien järjestämistä vastuiden uudenlainen määrittely, joka voisi merkitä järjestämistä vastuiden supistamista, olisi kuitenkin omiaan jonkin verran rajaamaan yliopiston roolia julkisena palveluntuottajana ja vähentämään yliopiston kunnilta saamia korvauksia.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan Yliopistollisen eläinsairaalan julkisten palvelujen toiminta-alueeseen kuuluu Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Tällä hetkellä sairaalalla on sopimus eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitetun peruseläinlääkäripalvelun ja/tai kiireellisen eläinlääkärinavun tarjoamisesta Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen, Espoon seudun ympäristöterveyden, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sekä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kanssa. Eläinsairaalan toimipisteet ovat Helsingin Viikissä (Pieneläinsairaala ja Hevossairaala) ja Mäntsälässä (Tuotantoeläinsairaala, jossa hoidetaan myös pieneläimiä tuotantoeläinten ohella).

Toiminta-alueeseen kuuluu sekä maaseutumaisia alueita että tiheitä kaupunkialueita. Alueen kunnissa on palvelutarpeisiin liittyen eroja seura- ja harrastuseläimiä koskevien palvelujen osalta. Eläinlääkintähuoltolain mukainen eläinsairaalan tuottamia palveluja koskeva rahoitusratkaisu lähtee siitä, että yliopistolle säädetty rooli ei saa rasittaa yliopiston sijaintialueen kuntia enempää kuin se, että kunnat järjestäisivät tarvitsemansa palvelut omana toimintanaan. Nykyiset palvelusopimukset koskevat erityisesti tuotantoeläimille tarvittavien palvelujen ja kiireellisen eläinlääkärinavun tuottamista, jotka säilyisivät edelleen kuntien vastuulla. Seura- ja harrastuseläinten palvelut ovat kuuluneet joihinkin yliopiston sekä kuntien tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden välisiin sopimuksiin, mutta eivät kaikkiin.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Muutoksista huolimatta eläinlääkintähuoltolaki turvaisi eläinten omistajien ja haltijoiden mahdollisuuden saada jatkossakin perustasoisia julkisia eläinlääkäripalveluja siten, että palveluja on saatavilla kaikkina aikoina kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Järjestämisvastuun määrittelyn muutos voisi aiheuttaa sen, että joillakin alueilla olisi jatkossa tarjolla seura- ja harrastuseläinten kiireettömiä peruspalveluja aiempaa vähemmän kunnallisina palveluina tai että näistä palveluista perittäisiin osalla alueista markkinaperusteinen hinta. Toisaalta kuntien velvollisuutena olisi turvata alueella tarvittavien palvelujen riittävä saatavuus ja kohtuuhintaisuus tarvittaessa julkisen palvelutuotannon keinoin.

Lakiin ehdotetuilla kunnallisen palvelukokonaisuuden joustavuutta lisäävillä elementeillä kuten poikkeuksella markkinaperusteisesti hinnoiteltavia palveluja koskevasta yhtiöittämisvelvollisuudesta olisi asiakasnäkökulmasta myönteisiä vaikutuksia. Lisääntyvä joustavuus mahdollistaisi sen, että kunta voisi täydentää järjestämisvastuun piiriin kuuluvia palveluja muilla palveluilla ilman niitä epävarmuuksia, joita liittyy kuntalain mukaisten yhtiöittämispoikkeusten tulkintaan. Täydentävillä palveluilla (esim. kuvantamistutkimukset, tietyt leikkaukset) olisi mahdollisuus joissakin tilanteissa estää eläinten kuljetus jatkohoitoon pitkienkin etäisyyksien päähän.

Ehdotus turvaa yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien asemaa vähintään yhtä hyvin kuin muutettavana oleva uusi eläinlääkintähuoltolaki. Kunnallisten palvelujen hinnoitteluun liittyvät kilpailuneutraliteettia parantavat säännökset säilyisivät ennallaan. Järjestämisvastuun uudet muotoilut merkitsivät aiempaa suurempia täsmennyksiä ja rajauksia kunnalliseen järjestämisvastuuseen.

Muutokset eivät kuitenkaan vaikuttaisi kunnalliseen päivystysjärjestelmään. Osa yksityisistä palveluntuottajista tarjoaa palveluja myös päivystysaikoina, mutta kunnallisesta päivystysjärjestelmästä luopumista ei pidetä mahdollisena ilman, että mm. eläinsuojelunäkökulmasta välttämättömien palvelujen maanlaajuinen saatavuus vaarantuu. Päivystyksen ja varallaolojärjestelyjen ylläpitäminen on usein huomattavan kallista verrattuna päiväaikaisten palvelujen tuottamiseen, ja päivystysvelvoitteet ovat eläinlääkäreille raskaita. Kunnallisen päivystysjärjestelmän hyöty yksityisen palvelusektorin näkökulmasta on, että yksityiset palveluntuottajat voivat keskittyä kustannustehokkaimpaan osaan palvelutuotannosta, kun niiden asiakkailta on mahdollista saada harvoin tarvittava päivystysaikainen palvelu kunnalta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta koskevassa ehdotuksessa on kyse sellaisista muutoksista, joita eläinlääkintähuoltolakiin on komission antaman valtioneuvoston päätöksen ohjauksen mukaan vähintään tehtävä, jotta uusi laki voi tulla voimaan. Vaikka valtakunnallisesti määritellyn järjestämisvastuun muuttaminen alueellisesti määritettäväksi SGEI-kokonaisuudeksi on periaatteellisesti merkittävä muutos, muutosten vaikutusten arvioidaan olevan edellä esitetyn mukaisesti kohtuullisen vähäisiä. Ehdotetulla tavalla tehtynä lain muuttaminen olisi mahdollista ilman eläinlääkintähuoltolain tavoitteiden vaarantumista. Muut vaihtoehdot, sikäli kuin sellaisia voidaan ylipäätään hahmottaa, merkitsivät koko järjestelmän ja lain tavoitteiden kannalta olennaisesti suurempaa muutosta.

Ehdotetulle muutokselle ei ole sitä vaihtoehtoa, että vanha laki jätettäisiin voimaan, sillä siinä olevat kilpailuneutraliteettisääntelyyn liittyvät ristiriitaisuudet olivat keskeisenä syynä uuden lain säätämiseksi.

6 Lausuntopalaute

...

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. *Lain tarkoitus ja soveltamisala.* Pykälän 1 momenttiin sisältyvää eläinlääkäripalvelujen saatavuutta koskevaa lain tavoitesäännöstä muutettaisiin. Momentin mukaan lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset julkiset eläinlääkäripalvelut koko maassa. Koska ehdotuksen mukaan julkisten palvelujen järjestämisvastuu ei enää olisi sisällöltään yhdenmukainen kaikilla alueilla, momentin sanamuotoa muutettaisiin poistamalla maininta *julkisista* palveluista ja lisäämällä maininta julkisen valtion velvollisuudesta huolehtia palvelujen saatavuuden turvaamisesta. Kunnilla olisi tarvearvioinnin kautta velvollisuus varmistaa laissa säädettyjen välttämättömien peruspalvelujen saatavuus siinäkin tapauksessa, että kunnat eivät itse kaikilta osin järjestäisi näitä palveluja.

Pykälän 3 momentissa viittaus kumottuun eläinsuojelulakiin kohdistettaisiin eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin.

2 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin 1 kohdassa viittaus eläinsuojelulakiin kohdistettaisiin eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin.

8 §. *Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut.* Pykälään siirrettäisiin 9 §:ään sisältyvä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä eläinlääkäripalveluja koskeva luettelo. Luettelon sisältö ei muuttuisi, mutta pykälän johdantokappaleen muotoilu muutettaisiin, jotta kävisi ilmi, että luettelon mukaiset palvelut kuuluvat julkiseen järjestämisvastuuseen *tarvittavilta osin*, eivät välttämättä kokonaisuudessaan. Luettelo osoittaisi jatkossa järjestämisvastuuseen sisältyvän palveluvalikoiman enimmäislaajuuden.

Luettelon siirtämiselle on sädösteknisiä perusteita. Eläinlääkintähuoltolain useissa säännöksissä viitataan 9 §:n mukaisiin palveluihin, kun tarkoitetaan kuntien järjestämisvastuuseen sisältyviä palveluja. Jos 9 § rajataan jatkossakin koskemaan vain näitä palveluja, voidaan välttää näiden viittaussäännösten muutostarve.

Nykyisessä 8 §:ssä säädetään siitä, keiden henkilöiden ja minkä yhteisöjen omistamia tai pitämiä kotieläimiä varten kuntien on tuotettava palveluja. Esityksen mukaan tämä säännös siirtyisi 10 §:ään.

9 §. *Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu.* Pykälässä säädettäisiin eläinlääkäripalveluja koskevan kunnallisen järjestämisvastuun määräytymisperusteista.

Pykälän 1 momentin mukaan kunkin järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestämisvastuun määrittelyssä tulisi kuitenkin ottaa huomioon pykälässä säädetyt järjestämisvastuun sisältöä koskevat vähimmäisvaatimukset ja muut vastuun määrittelyä tarkentavat kriteerit.

Lain 3 §:n 4 momentin mukaan järjestäjällä tarkoitetaan laissa kuntaa sekä myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-aluetta siltä osin kuin ne hoitavat tehtäviä kuntalain mukaisessa yhteistoiminnassa.

Järjestämisvastuuseen kuuluisivat ainakin pykälän 2 momentissa mainitut palvelut. Näitä olisivat 8 §:n mukaisen luettelon mukaiset peruspalvelut elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimille sekä kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille eläimille. Kuten edellä on todettu, kiireellinen eläinlääkäriapu tarkoittaa sellaista eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämää välitöntä arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetusta eläinsuojelullisin perustein. Eläinlääkintähuoltolakia koskevassa hallituksen esityksessä (mm. sivut 19–21) todetaan, että selvitysten ja kyselyjen mukaan erityisesti ympärivuorokautiseen eläinlääkäripäivystykseen sekä hyötyeläinten palveluihin kohdistuu merkittäviä saatavuusongelmia ja että näiden palvelujen toteuttaminen yksityisen sektorin toimintana ei luultavasti onnistuisi suurimmassa osassa maata. Tämän vuoksi katsotaan, että kunnat eivät voi jättää näitä palveluja järjestämättä.

Pykälän 3 momentin mukaan muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluisivat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen olisi tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä 2 momentin mukaisten ja muiden järjestäjälle eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Tämä muotoilu mahdollistaa EU-oikeudessa tarkoitettujen yleisen edun mukaisten tarpeiden aluekohtaisen arvioinnin. Lähtökohtana on alueellinen markkinatilanne ja arvio siitä, missä määrin yksityinen tarjonta on riittävä vastaamaan alueen asukkaiden tarpeisiin saada lain tavoitesäännöksessä mainitut yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut. Kuten edellä on todettu, tarvearvioon liittyy palvelukohtaisen arvioinnin lisäksi myös sen arviointi, millaista palvelukokonaisuutta oman tuotannon ylläpitäminen ja säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien hoituminen kullakin alueella käytännössä vähintään edellyttää.

Seura- ja harrastuseläinten perustasoisten, muuksi kuin kiireelliseksi eläinlääkäriavuksi lukeutuvan palvelun sisällyttämiselle järjestämisvastuuseen voi siis olla alueesta riippuen erilaisia perusteita. Syynä voi olla se, että yksityisiä palveluja ei ole lainkaan tarjolla tai että niiden saatavuus tai kattavuus on riittämätön. Puutteet voivat liittyä esim. aukioloaikoihin, palveluissa oleviin toimenpide- tai eläinlajikohtaisiin rajauksiin tai palvelujen korkeaan hintaan. Kunnan oman tuotannon turvaamiseen liittyvät perustelut voivat liittyä etenkin siihen ongelmaan, että palveluja ei välttämättä saada järjestettyä muutoin kuin tietynlaisena minimikokonaisuutena ja että seura- ja harrastuseläimille tuotettavien palvelujen markkinaperusteinen hinnoittelu ei ratkaisisi tätä ongelmaa.

Kunnallisen eläinlääkäripalvelun tuottaminen eroaa monin tavoin yksityisten markkinatoimijoiden tuotannosta. Palvelujen tuottaminen tuotantoeläimiä varten edellyttää kunnaneläinlääkäreiltä runsasta matkustamista, mikä taas voi merkitä sitä, että eläinlääkäriin läsnäolo vastaanotolla ei ole yhtä varmaa kuin yksityisen sektorin toimijoiden osalta. Kunnille kuuluva kiireellisen eläinlääkäriavun järjestämisvelvollisuus edellyttää, että kunnaneläinlääkäreiden ajanvarauskalentereissa on pidettävä riittävää väljyyttä kiireellisiä tapauksia ajatellen. Kuntien tulee pystyä hoitamaan lakisääteiset tehtävät prioriteettivaatimusten mukaisesti, mikä voi merkitä, että kiireettömällä potilaskäynneillä käyvät asiakkaat voivat joutua odottelemaan. Nämä seikat voivat vaikuttaa asiakaskokemuksiin, ja silloin kun palveluja tarjotaan puhtaasti markkinaehtoisesti, ne voivat merkitä kuntien asettumista muita palvelutuottajia epäedullisempaan asemaan.

Kuntien järjestämisvastuuta koskeva sääntely merkitsee myös sitä, että vaikka alueella olisi yksityistä tarjontaa, kunnilla on aina ainakin viimesijainen vastuu asukkaiden tarvitsemien palvelujen järjestämisestä. Kuntien pitää huolehtia, että luettelon mukaisia palveluja saadaan tarvitessa kaikille eläinlajeille, joten kunnat eivät voi, toisin kuin yksityiset markkinatoimijat, rajata

palveluun esimerkiksi yleisimpiin lemmikkieläinlajeihin. Kuntien pitää myös olla valmiita vastaamaan asukkaidensa tarpeisiin pystymättä valitsemaan asiakkaitaan. Kaikki edellä esitetyt seikat johtavat siihen, että vaikka kunnissakin on pyrittävä toiminnan mahdollisimman suureen tehokkuuteen, palveluntuottajien erilaisista rooleista johtuvia tehokkuuseroja esiintyy ja ne voivat johtaa eroihin palvelutuotannon kustannustasossa.

Pykälän 4 momentiksi siirtyisi nykyinen 10 §:n 6 momentti, jonka mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Pykälässä ei olisi säännöksiä siitä, millä aikavälillä järjestäjien tulisi tehdä järjestämisvastuunsa laajuutta koskeva uudelleenarviointi pykälässä säädettyjen edellytysten puitteissa, vaan olenaiset muutokset toimintaympäristössä voivat lähtökohtaisesti milloin tahansa laukaista tarpeen reagoida tilanteeseen. Koska järjestäjillä on ainakin viimekätinen järjestämisvastuu kaikkien 8 §:n mukaisten palvelujen osalta, ei voida ajatella, että toimialueella ilmenevään merkittävään markkinapuutteeseen kuten yksityisen palvelutoiminnan poistumiseen markkinoilta vastattaisiin esimerkiksi vuoden viiveellä. Samoin yksityisen tarjonnan huomattava lisääntyminen aiheuttaa tarpeen arvioida sitä, täyttyvätkö pykälän 3 momentin kriteerit edelleen ja miten palvelujen mitoitus on syytä muuttaa.

10 §. Eläinlääkäripalvelujen saatavuus. Pykälän 1 momenttiin siirtyisi 8 §:stä säännös, jonka mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Säännöksessä edellytetään lisäksi, että eläinten pitopaikassa annettavat palvelut ovat saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Pykälän nykyinen 1 momentti, jonka mukaan järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan, siirtyisi 2 momentiksi.

Pykälän 3 momenttiin yhdistettäisiin kiireellisen eläinlääkäriavun saatavuutta koskevat nykyiset 2 ja 3 momentit. Kiireellisen eläinlääkäriavun määrittely kuitenkin poistettaisiin tästä yhteydestä, koska käsite määriteltäisiin jo ehdotetun 9 §:n 2 momentissa.

Pykälän 4 ja 5 momentti säilyisivät ennallaan. Niissä säädetään palvelujen saatavilla olosta palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen sekä siitä, milloin palvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri tuottaa palvelun eläinten pitopaikassa.

Kuten edellä on esitetty, eläinlääkäripalvelujen mitoitus koskeva pykälän 6 momentti siirtyisi 9 §:ään.

15 §. Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista. Pykälän 4 momenttiin sisältyy valtioneuvostolle säädetty valtuus antaa tarkempia säännöksiä luettelo sisältyvistä palveluista perittävien maksujen kohtuullisuutta koskevasta vaatimuksesta siltä osin kuin kyse on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta kaikkein keskeisimpinä pidettävistä palveluista. Tarkoitus on, että asetuksenantovaltuutta käytetään vain, jos tiettyjen maksujen enimmäismäärien asettamiselle ilmenisi erityisiä perusteita. Eläinlääkäripalveluja koskevan järjestämisvastuun uudenlaisen muotoilun vuoksi momentissa olisi tarpeen täsmentää, että valtuussäännös koskee vain niistä palveluista perittäviä maksuja, jotka kuuluvat julkiseen järjestämisvastuuseen.

17 §. *Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen.* Yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva pykälän 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi. Nykyiseen momenttiin sisältyvä viittaus kuntalaissa kunnalle säädettyyn velvollisuuteen antaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Tästä kuntalain 126 §:ssä säädetystä velvollisuudesta on poikkeuksia lain 127 §:ssä. Eläinlääkäripalveluihin voi soveltaa lähinnä pykälän 1 momentin 1 kohdan mukainen poikkeus, joka koskee vähäiseksi katsottavaa toimintaa.

Koska vähäisyyden tulkintaan liittyy kuitenkin haasteita ja koska tulkintaan liittyvät epävarmuudet voivat johtaa siihen, että kunnat ovat varovaisia tarjoamaan lakisääteisiä peruspalveluja täydentäviä palveluja, momenttiin sisällytettäisiin poikkeus yhtiöittämisvelvollisuudesta. Kunnallisen eläinlääkintähuollon asiakkaiden näkökulmasta on etu, jos kunnat voivat tarjota myös järjestämisvastuuseen kuulumattomia kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavia palveluja. Ehdotettu säännös selkeyttäisi oikeustilaa ja lisäisi kunnalliseen järjestelmään sellaista joustavuutta, jonka avulla voitaisiin esimerkiksi tietyissä tilanteissa välttää sairaiden eläinten siirrot muualle jatkohoitoon.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset kuntien järjestämisvastuuta koskevien kriteerien uudelleen muotoilusta rajaavat kuntien lakisääteistä roolia osalla alueista sekä kasvattavat markkinaperusteisen hinnoittelun piiriin kuuluvien palvelujen osuutta kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista. Tämä muutos lisää yhtiöittämisvelvollisuuteen liittyviä epävarmuuksia ja ongelmia ja sitä kautta tarvetta poikkeukselle. Yhtiöittämispoikkeus olisi myös omiaan vähentämään kuntien motivaatiota ylitulkita järjestämisvastuunsa laajuutta säädettyjen kriteereiden valossa, sillä niiden olisi ehdotuksen mukaan joka tapauksessa mahdollista tarjota 8 §:ssä tarkoitettuja peruspalveluja lemmikkieläimille markkinahinnalla ilman yhtiöittämiseen liittyvien esteitä ja haasteita. Tätä kautta poikkeuksella olisi myös kilpailuneutraliteetin näkökulmasta positiivisia vaikutuksia.

18 §. *Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut.* Pykälän 1 momentissa viitataan Helsingin yliopiston tuottamien palvelujen osalta nykyisessä 9 §:ssä olevaan palveluluetteloon. Viittaussäännöksen sanamuotoa muutettaisiin, jotta kävisi selväksi, että yliopiston rooliin julkisena palveluntuottajana kuuluu tuottaa toiminta-alueellaan *järjestäjien järjestämisvastuuseen* kuuluvia luettelon mukaisia eläinlääkäripalveluja.

Koska ehdotuksen mukaan kuntien järjestämisvastuissa voi olla eroja, muutoksella selkeytettäisiin sitä, että yliopistolla oleva julkisen palveluntuottajan rooli ei voisi lainmuutoksen jälkeenkään olla tietyn kunnan osalta laajempi kuin kunnan itsensä rooli. Momentissa säilyisi säännös, jonka mukaan yliopisto tuottaa palveluja siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Tämä merkitsee, että yliopiston rooli voisi tarvittaessa olla suppeampi kuin kunnan rooli.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin pitkälti teknisluonteinen muutos. Momentissa säädetään, että yliopisto on tuottaessaan pykälän mukaisia eläinlääkäripalveluja velvollinen noudattamaan niitä kunnallisille järjestäjille säädettyjä eläinlääkäripalvelujen saatavuuteen ja laatuun liittyviä velvollisuuksia, joista säädetään momentissa viitatuissa pykälissä. Viittaus 9 §:ään poistettaisiin, sillä ehdotuksen mukaan se koskisi jatkossa vain kunnallisen järjestämisvastuun laajuudesta ja kunnallisen palvelutuotannon mitoituksista päättämistä.

33 §. *Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus.* SGEI-päätöstä sovellettaessa on noudatettava SGEI-järjestelmään sisältyviä avoimuus- ja raportointivelvoitteita. Lisäksi on huomioitava kirjanpidon eriyttämistä koskevia vaatimuksia, mikäli toimija tuottaa myös muita palveluja kuin SGEI-palveluja.

Pykälään sisältyvät jo säännökset, jotka koskevat yleistä taloudellista etua koskevan julkisen tuen avoimuusvaatimuksia kuten eriluonteisten kustannusten eriyttämistä ja läpinäkyvyyttä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, josta kävisi ilmi, että tuki kuntien järjestämistä vastuuseen kuuluviin eläinlääkäripalveluihin raportoidaan komissiolle EU:n valtioneuvoston mukaisesti. Pykälän otsikossa ehdotetaan mainittavaksi avoimuusvelvoitteen lisäksi raportointivelvollisuus. Raportointivelvollisuus on tukiviranomaisilla eli kunnilla. Näiden tehtävänä olisi momentin mukaan toimittaa tiedot hallinnonalasta vastaavalle maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö toimittaa tiedot kootusti työ- ja elinkeinoministeriölle ja tämä edelleen komissiolle.

37 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentin voimaantulosäännös, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella, muutettaisiin. Koska voimaantulosäännös on johdettu tarpeesta saada Euroopan komission näkemys valtioneuvoston soveltamisesta julkisiin eläinlääkäripalveluihin ja koska komission kanssa käyty neuvotteluprosessi on päättynyt, ehdotetaan, että eduskunta säätäisi lain tulemaan voimaan 1.1.2025.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitykseen ei sisälly määräyksenantovaltuuksia eikä uusia asetuksenantovaltuuksia. Eläinlääkintähuoltolain 15 §:n 4 momenttiin sisältyvään asetuksenantovaltuuteen ehdotetaan tehtäväksi esitetyistä muutoksista johtuva teknisluonteinen täsmennys, joka ei muuta valtuuden sisältöä. Asetuksenantovaltuus koskee mahdollisuutta säätää eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimmistä eläinlääkäripalveluista perittävien maksujen enimmäismääristä. Säännös sisältyy lakiin siltä varalta, että joidenkin toimenpiteiden enimmäishintojen yhtenäistämiseen ilmenisi jatkossa erityistä tarvetta asiakkaiden yhdenvertaisuus ja julkisten palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen.

9 Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025 samanaikaisesti kuin eläinlääkintähuoltolaki sen muutettavaksi ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan.

Ehdotettu laki merkitsee, että kuntien tulee tehdä ennen lain voimaantuloa päätökset eläinlääkäripalveluja koskevien järjestämistä vastuiden laajuudesta sekä toteuttaa järjestämistä vastuun ulkopuolelle jäävien palvelujen markkinaperusteinen hinnoittelu. Ehdotetun voimaantuloajan katsotaan mahdollistavan päätösten valmistelun. Pidempää voimaantulon lykkäystä ei ehdoteta, koska palvelujärjestelmän valtioneuvoston mukaisuuteen liittyvät ongelmat on tarpeen korjata mahdollisimman pian.

Kunnilla on eläinlääkintähuoltolain siirtymäsäännöksen mukaan lain voimaantulosta lukien vuosi aikaa tehdä aluehallintovirastolle ilmoitukset niistä toimipisteistä, joissa kunnat tuottavat eläinlääkäripalveluja itse. Lisäksi kunnilla on lain voimaantulosta kaksi vuotta aikaa sopeuttaa niiden järjestämistä vastuuseen kuuluvien, vastaanotolla tuotettavien palvelujen asiakasmaksuja koskevat säännökset lain 15 §:n mukaisiin vaatimuksiin.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotetun sääntelyn toimivuutta on tarkoitus seurata lain täytäntöönpanoon liittyvän viranomaisten ja sidosryhmien välisen yhteistyön sekä lakiin liittyvän viranomaisvalvonnan kautta. Tarvittaessa teetetään kunnallisia eläinlääkäripalveluja koskevan järjestelmän toimivuutta koskevia erillisiä jälkiarvioita.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kuntien itsehallinto

Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon tulee perustua asukkaiden itsehallintoon. Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan kunnallinen itsehallinto merkitsee erityisesti kunta-laisten oikeutta itse valitsemiinsa hallintoelimiin sekä kunnan oikeutta päättää itse taloudestaan (PeVL 14/1986 vp). Tavallisella lailla ei voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi (PeVL 31/1996 vp). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut, että kuntien tehtävistä säädetäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoritua velvoitteistaan (PeVL 16/2014 vp, s. 2/II ja siinä mainitut lausunnot).

Eläinlääkintähuoltolaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Perustuslakivaliokunta käsittelee lausunnossaan (PeVL 49/2022 vp, s 2–3) eläinlääkäripalvelujen järjestämistä vastuuta suhteessa perustuslain 121 §:ään. Vaikka esitys merkitsi osalla alueista kuntien järjestämistä vastuiden laajentamista seura- ja harrastuseläimiä koskevien palvelujen osalta, perustuslakivaliokunta ei pitänyt esitystä ongelmallisena suhteessa kunnalliseen itsehallintoon ja rahoitusperiaatteeseen. Valiokunta kiinnitti kuitenkin kuntien itsehallinnon näkökulmasta huomioita eräisiin Helsingin yliopiston asemaa koskevien säännösten muotoiluihin. Lausunto on tältä osin otettu huomioon maa- ja metsätalousvaliokunnan tekemissä ja eduskunnan hyväksymissä muutosehdotuksissa.

Nyt ehdotettu muutos jättäisi, samoin kuin vielä voimassa oleva vanha laki, kunnille harkintavaltaa sen arvioinnissa, miltä osin järjestämistä vastuuseen sisältyy myös muita kuin kiireelliseksi eläinlääkäriinavuksi luokiteltavia seura- ja harrastuseläinten perustasoisia palveluja. Ehdotus ei merkitsisi muutosta niihin säännöksiin, jotka mahdollistavat kunnille aiempaa suuremman harkinnan asiakasmaksujen perintää koskien. Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen esityksen ei katsota olevan ongelmallinen suhteessa perustuslain 121 §:ään.

Sivistykselliset oikeudet

Helsingin yliopiston asemaa koskevalla 18 §:n sääntelyllä on kytkentä perustuslain 16 §:än. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtenäinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta opetusta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Pykälän 3 momentin mukaan tieteen ja ylimmän opetuksen vapaus on turvattu.

Uuden eläinlääkintähuoltolain mukainen Helsingin yliopiston rooli julkisena eläinlääkäripalvelujen tuottajana olisi voimassa olevaan sääntelyyn nähden uusi. Nykyisin Yliopistollisen eläinsairaalan palveluista on sovittu yliopiston ja eläinsairaalan toiminta-alueen kuntien kesken vapaaehtoisuuden perustuvilla sopimuksilla.

Perustuslakivaliokunta on eläinlääkintähuoltolakia koskevassa lausunnossaan todennut, että yliopistojen itsehallinnon kannalta merkityksellisiä ovat paitsi lain säännökset yliopiston tuottamista eläinlääkäripalveluista maksettavista korvauksista myös säännökset yliopistolle osoitetavan palveluntuottamistehtävän rajoituksista. Perustuslakivaliokunnan mielestä tuottamistehtävä on tältä kannalta asianmukaisesti rajattu siihen laajuuteen, jota eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. (PeVL 49/2022 vp, s 3). Esitys ei poistaisi tätä rajausta tai kuntien velvollisuutta maksaa korvauksia Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamista palveluista.

Kuntien järjestämisvastuiden uudenlaisen määrittelyn kautta yliopiston rooli julkisena palveluntuottajana voi kuitenkin jonkin verran rajautua ja sen myötä yliopiston kunnilta saamat korvaukset vähentyä. Lain mukainen rahoitusratkaisu perustuu nimittäin siihen, että korvausvelvollisuus yliopistolle ei voi rasittaa eläinsairaalan toiminta-alueen kuntia enempää kuin mitä niiden oma palveluntuotanto aiheuttaisi. Muutoksen ei kuitenkaan arvioida haittaavan eläinsairaalan opetus- ja tutkimustoiminnan kannalta välttämättömän potilasaineksen saantia niin merkittävällä tavalla, että perustuslaissa turvattujen sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen vaarantuisi.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa säätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 1 §, 2 §:n 1 kohta, 8–10 §, 15 §:n 4 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18 §:n 1 ja 4 momentti, 33 § sekä 37 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla julkisen vallan toimenpitein yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maassa.

Tässä laissa säädetään eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, ohjauksesta ja valvonnasta.

Tässä laissa säädetään lisäksi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläintautien vastustamistyöstä kunnissa. Näistä säädetään myös elintarvikelaissa (297/2021), eläintautilaissa (76/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023), eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014) sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021).

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kotieläimellä* kesyä eläintä, jota ihminen pitää ja hoitaa hyödyn, seuran tai harrastuksen vuoksi, poroa, tarhattua nisäkästä, lintua ja mehiläistä sekä vesiviljelyeläintä, ei kuitenkaan tieteilisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) soveltamisalaan kuuluvaa eläintä tai eläintä, jota pidetään eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitetussa eläintarhassa;

8 §

Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta, ovat:

- 1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;
- 2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;
- 3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa

varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuolto-suunnitelmat;

4) rokotus;

5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;

6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;

7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;

8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettäville naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;

9) kastroitio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;

10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;

11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahalleikkkaus;

12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa mainitulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;

13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkkaus;

14) eläimen lopetus.

9 §

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Kunkin järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella ottaen huomioon, mitä tässä pykälässä säädetään.

Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein (*kiireellinen eläinlääkäriapu*).

Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä 2 momentissa mainittujen ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

10 §

Eläinlääkäripalvelujen saatavuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle.

15 §

Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa säädetystä maksujen kohtuullisuutta koskevasta vaatimuksesta asettamalla maksujen enimmäismäärät niiden julkiseen järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen osalta, joita pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpinä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää maksun tarkistamisesta indeksin muutoksen mukaisesti.

17 §

Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Järjestäjän tuottamiin eläinlääkäripalveluihin ei sovelleta, mitä muualla laissa säädetään velvollisuudesta antaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi.

18 §

Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Yliopistollista eläinsairaala ylläpitävä Helsingin yliopisto (jäljempänä *yliopisto*) tuottaa 9 §:n mukaisesti järjestäjien järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Palveluja tuotetaan eläinsairaalan julkisten palvelujen toiminta-alueella, johon voi kuulua Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä ja 13 §:n 2 momentissa säädetään, yliopisto vastaa tuottamiensa palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Yliopiston velvollisuuksiin sen tuottaessa eläinlääkäripalveluja, jotka järjestäjä korvaa, sovelletaan, mitä järjestäjän velvollisuuksista säädetään 8, 10, 11 ja 13 §:ssä.

33 §

Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien julkisin varoin tuettujen eläinlääkäripalvelujen tuottajaan sovelletaan, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetussa laissa (19/2003) säädetään eräiden yritysten velvollisuudesta pitää erillistä kirjanpitoa tai laatia eriyttämislaskelma yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, erilliskirjanpitoon liittyvästä avoimuusvelvollisuudesta, tietojen säilyttämisestä ja kokoamisesta sekä ministeriön ja muiden viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista.

Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Edellä 1 momentissa mainitun lain säännöksiä tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista sovelletaan myös mainittuihin tietoihin.

Tuki järjestämisvastuuseen kuuluviin eläinlääkäripalveluihin raportoidaan Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Järjestäjien tulee toimittaa tukea koskevat tiedot maa- ja metsätalousministeriölle.

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Maa- ja metsätalousministeri

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 1 §, 2 §:n 1 kohta, 8–10 §, 15 §:n 4 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18 §:n 1 ja 4 momentti, 33 § sekä 37 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset *julkiset* eläinlääkäripalvelut koko maassa.

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla *julkisen vallan toimenpitein* yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maassa.

Tässä laissa säädetään eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, ohjauksesta ja valvonnasta.

Tässä laissa säädetään eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, ohjauksesta ja valvonnasta.

Tässä laissa säädetään lisäksi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläintautien vastustamistyöstä kunnissa. Näistä säädetään myös elintarvikelaissa (297/2021), eläintautilaissa (76/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), eläinsuojelulaissa (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014) sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021).

Tässä laissa säädetään lisäksi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläintautien vastustamistyöstä kunnissa. Näistä säädetään myös elintarvikelaissa (297/2021), eläintautilaissa (76/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), *eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023)*, eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014) sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021).

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *kotieläimellä* kesyä eläintä, jota ihminen pitää ja hoitaa hyödyn, seuran tai harrastuksen

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *kotieläimellä* kesyä eläintä, jota ihminen pitää ja hoitaa hyödyn, seuran tai harrastuksen

Voimassa oleva laki

vuoksi, poroa, tarhattua nisäkästä, lintua ja mehiläistä sekä vesiviljelyeläintä, ei kuitenkaan tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) soveltamisalaan kuuluvaa eläintä tai eläintä, jota pidetään eläinsuojelulaissa tarkoitettussa eläintarhassa;

8 §

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Järjestäjä vastaa yleisen edun kannalta välttämättömien eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä alueellaan (*järjestämisvastuu*). Järjestämisvastuu sisältää eläinlääkäripalvelut niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella, sekä eläinten pitopaikassa annettavat eläinlääkäripalvelut järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Ehdotus

vuoksi, poroa, tarhattua nisäkästä, lintua ja mehiläistä sekä vesiviljelyeläintä, ei kuitenkaan tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) soveltamisalaan kuuluvaa eläintä tai eläintä, jota pidetään *eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa* tarkoitettussa eläintarhassa;

8 §

Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta, ovat:

- 1) *yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;*
- 2) *kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;*
- 3) *eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveys säännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;*
- 4) *rokotus;*
- 5) *loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;*
- 6) *suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;*
- 7) *sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;*
- 8) *lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävillä naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;*
- 9) *kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;*

10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;

11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juokutusmahaleikkaus;

12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa mainitulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;

13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus;

14) eläimen lopetus.

9 §

Järjestämisvastuuseen kuuluvat eläinlääkäripalvelut

Järjestämisvastuuseen kuuluvat seuraavat eläinlääkäripalvelut:

1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;

2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;

3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveysäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;

9 §

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Kunkin järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella ottaen huomioon, mitä tässä pykälässä säädetään.

Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää

- 4) rokotus;
- 5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;
- 6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;
- 7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;
- 8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävillä naudoilla, sioilla, lampaille, vuohille ja poroille;
- 9) kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;
- 10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;
- 11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus;
- 12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa mainitulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoittoon;
- 13) synnytyssapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus;
- 14) eläimen lopetus.

kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojellullisin perustein (kiireellinen eläinlääkärinapu).

Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saataavuuden sekä 2 momentissa mainittujen ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

*Eläinlääkäripalvelujen saatavuus**Eläinlääkäripalvelujen saatavuus*

Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämistä varten kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan.

Eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein (kiireellinen eläinlääkäriinapuu) on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella.

Poiketen siitä, mitä 8 §:ssä säädetään, kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriinapua järjestämistä varten olevan järjestäjän alueelle.

Järjestämistä varten kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarviketai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle.

Eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Järjestämistä varten kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämistä varten kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan.

Kiireellinen eläinlääkäriinapuu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkäriinapua järjestämistä varten olevan järjestäjän alueelle.

Järjestämistä varten kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarviketai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkäriin vastaanotolle.

Voimassa oleva laki

15 §

Järjestäjän perimät maksut järjestämistä vastaavien eläinlääkäripalveluista

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa säädetystä maksujen kohtuullisuutta koskevasta vaatimuksesta asettamalla maksujen enimmäismäärät niiden eläinlääkäripalvelujen osalta, joita pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpinä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää maksun tarkistamisesta indeksin muutoksen mukaisesti.

17 §

Muiden kuin järjestämistä vastaavien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Kuntalaissa säädetään lisäksi järjestäjän velvollisuudesta antaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi, jos tällainen toiminta on muuta kuin vähäistä eikä muukaan yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva poikkeusperuste sovellu.

18 §

Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Yliopistollista eläinsairaala ylläpitävä Helsingin yliopisto (jäljempänä *yliopisto*) tuottaa 9 §:ssä tarkoitettuja eläinlääkäripalveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Palveluja tuotetaan eläinsairaalan julkisten palvelujen toiminta-alueella, johon voi kuulua Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä ja 13 §:n 2

Ehdotus

15 §

Järjestäjän perimät maksut järjestämistä vastaavien eläinlääkäripalveluista

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa säädetystä maksujen kohtuullisuutta koskevasta vaatimuksesta asettamalla maksujen enimmäismäärät niiden *julkiseen järjestämistä vastaavien eläinlääkäripalvelujen* osalta, joita pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpinä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää maksun tarkistamisesta indeksin muutoksen mukaisesti.

17 §

Muiden kuin järjestämistä vastaavien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen

Järjestäjän tuottamiin eläinlääkäripalveluihin ei sovelleta, mitä muualla laissa säädetään velvollisuudesta antaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi.

18 §

Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Yliopistollista eläinsairaala ylläpitävä Helsingin yliopisto (jäljempänä *yliopisto*) tuottaa 9 §:n mukaisesti *järjestäjien järjestämistä vastaavien eläinlääkäripalveluja* julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Palveluja tuotetaan eläinsairaalan julkisten palvelujen toiminta-alueella, johon voi kuulua Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä ja 13 §:n 2

Voimassa oleva laki

momentissa säädetään, yliopisto vastaa tuottamiensa palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Yliopiston velvollisuuksiin sen tuottaessa eläinlääkäripalveluja, jotka järjestäjä korvaa, sovelletaan, mitä järjestäjän velvollisuuksista säädetään 8–11 ja 13 §:ssä.

33 §

Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuusvelvollisuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien julkisin varoin tuettujen eläinlääkäripalvelujen tuottajaan sovelletaan, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetussa laissa (19/2003) säädetään eräiden yritysten velvollisuudesta pitää erillistä kirjanpitoa tai laatia eriyttämislaskelma yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, erilliskirjanpitoon liittyvästä avoimuusvelvollisuudesta, tietojen säilyttämisestä ja kokoamisesta sekä ministeriön ja muiden viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista.

Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnan eläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Edellä 1 momentissa mainitun lain säännöksiä tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista sovelletaan myös mainittuihin tietoihin.

Ehdotus

momentissa säädetään, yliopisto vastaa tuottamiensa palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

Yliopiston velvollisuuksiin sen tuottaessa eläinlääkäripalveluja, jotka järjestäjä korvaa, sovelletaan, mitä järjestäjän velvollisuuksista säädetään 8, 10, 11 ja 13 §:ssä.

33 §

Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien julkisin varoin tuettujen eläinlääkäripalvelujen tuottajaan sovelletaan, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetussa laissa (19/2003) säädetään eräiden yritysten velvollisuudesta pitää erillistä kirjanpitoa tai laatia eriyttämislaskelma yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, erilliskirjanpitoon liittyvästä avoimuusvelvollisuudesta, tietojen säilyttämisestä ja kokoamisesta sekä ministeriön ja muiden viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista.

Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnan eläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Edellä 1 momentissa mainitun lain säännöksiä tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista sovelletaan myös mainittuihin tietoihin.

Tuki järjestämisvastuuseen kuuluviin eläinlääkäripalveluihin raportoidaan Euroopan unionin valtioneuvoston mukaisesti. Järjestäjien tulee toimittaa tukea koskevat tiedot maa- ja metsätalousministeriölle.

Voimassa oleva laki

37 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.